AI als hefboom en uitdaging

voor inclusief hoger onderwijs

Lucas Hermans

Meer info

Deze presentatie hoort bij een vorming die te bekijken is via volgende link:

https://www.siho.be/nl/ai-als-hefboom-en-uitdaging-voor-inclusief-hoger-onderwijs

Hier kan je komt ook de leidraad te staan en de inspiratiefiches voor lesgevers, beleidsmedewerkers en studentenondersteuners.

grammarly

Claude

Knewton

ChatGPT

NotebookLM

Het doel komt voor de tool.

GOBLIN TOOLS

DeepL

Copilot

Medewerkers gebruiken vaker AI, maar krijgen weinig ondersteuning

- 33% lectoren aan AI te gebruiken in hun werk (wereldwijd)
- Regioafhankelijk: 75% in Singapore versus < 20% in Frankrijk en Japan
- Toepassing: Samenvatten (68%) en les- of activiteitenplannen genereren (64%)
- 25% van de lectoren gebruikt AI om studentenparticipatie of prestaties te analyseren.

Grootste hiaat? Professionalisering rond AI.

Instelling-breed AI-beleid

- De beleidsdocumenten focussen vooral op academische integriteit en aanvaardbaar gebruik van AI.
- Thema's zoals ongelijke toegang, toegankelijkheidsdrempels of bias worden veel minder systematisch behandeld.
- Focus op academische integriteit en aanvaardbaar gebruik van AI in plaats van inclusiemogelijkheden

Studenten zijn gebruikers

92% geeft aan minstens één AI-tool te gebruiken.
Onderzoek in UK door Freeman, 2025

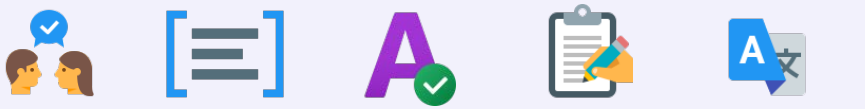

begrijpen 36%	samenvatten 34%	schrijfopdrachten 32%	Notities nemen 29%	Inhoud vertalen 17%

Onderzoek in Amerika door Shaw, Brennan, Martin, Jason, & Fox, 2023

Studenten zijn gebruikers

- In het VK kreeg 36% aan vorming rond het gebruik van AI via hun instelling,
- <33% voelt zich aangemoedigd om AI in hun studies te gebruiken. (Freeman, 2025)
- In Vlaanderen toont de Digimeter-studie dat 68% van de respondenten tussen 18 en 24 jaar zichzelf als actieve AI-gebruiker beschouwt, wat bevestigt dat AI-gebruik onder studenten intussen mainstream is. (De Marez, Georges, Sevenhant, & Devos, 2025)

Ongelijke toegang

AI wordt in het hoger onderwijs reeds gebruikt door studenten en medewerkers. Institutionele begeleiding blijft echter achter. Dit spanningsveld creëert ongelijke en grotendeels ongereguleerde leeromstandigheden waarin bestaande ongelijkheden kunnen toenemen. Studenten met sterkere digitale vaardigheden, meer middelen of meer vertrouwen halen meer voordeel uit AI toepassingen, terwijl studenten uit lagere socio-economische groepen, vrouwelijke studenten en studenten met functiebeperkingen het risico lopen achter te blijven of zelfs benadeeld te worden.

Ongelijke toegang

1. Socio-economische status
2. Genderverschillen
3. Functiebeperkingen

Ongelijke toegang
Socio-economische status

- Hoewel 68% van de jongvolwassenen AI gebruikt, heeft slechts 13% toegang tot premium AI-tools. (De Marez, Georges, Sevenhant, & Devos, 2025)
- In Europa heeft 97% van de huishoudens in de hoogste inkomensgroep breedbandinternet, tegenover 74% in de laagste inkomensgroep. (OECD, 21st Century Readers. Developing Literacy Skills in a Digital World, 2021)
- hogere SES-groepen gebruiken AI niet alleen vaker, maar ook op pedagogisch meer waardevolle manieren. (Zhang, Rice, & Wang, 2024)

Ongelijke toegang
Genderverschillen

- Mannelijke studenten zijn ongeveer 14% vaker geneigd om AI in onderwijscontexten te gebruiken. (Freeman, 2025)

Vrouwlijke studenten	Mannelijke studenten
vaker AI-angst, lagere gepercipieerde AI-kennis en een lager zelf gerapporteerd gebruik (Russo, et al., 2025) beperken hun gebruik vaker tot tekst gerelateerde taken en uiten meer bezorgdheid over de impact van AI op kritisch denken, zelfstandigheid en ethische kwesties.(Møgelvang, Bjelland, Grassini, & Ludvigsen, 2024)	gebruiken GenAI vaker en voor een bredere waaier aan taken, waaronder ideegeneratie, structuur aanbrengen in argumentatie en experimenteren met toekomstgerichte vaardigheden.

Ongelijke toegang
Functiebeperking

- Onderzoek over AI-gebruik bij studenten met functiebeperkingen blijft beperkt.

- groeiend bewustzijn van het potentieel van AI om inclusie te ondersteunen. Eerste casussen van studenten met functiebeperking die AI-tools inzetten ter ondersteuning van hun studies. (Zhao, Cox, & Xuanning, 2025)

- AI-tools niet ontworpen met toegankelijkheid als uitgangspunt. =beperkte compatibiliteit van AI-systemen met schermlezers of andere hulpmiddelen en impliciete aannames over standaard lees- en schrijfvaardigheid, aandachtspanne of fijne motoriek. (Zhao, Cox, & Xuanning, 2025)

AI als hefboom voor inclusie in het hoger onderwijs

BLOGPOST: een masterstudent legt uit hoe ze AI gebruikt ter ondersteuning van haar studie als neurodivergente student: AI: Empowering Inclusive Education - Artificial intelligence

As a neurodiverse individual, I've found Artificial Intelligence (AI), Augmented Reality (AR), and Virtual Reality (VR) to be essential for my academic success. AI helps me process and understand complex information, enabling me to complete my master's degree. It structures my thoughts and helps me produce flowing written work, keeping me on point and preventing personal tangents. I strongly believe that ethical use of AI is crucial for creating equitable environments and levelling the playing field for neurodiverse learners.

AI als hefboom voor inclusie in het hoger onderwijs

4.1 toegankelijkheid en participatie ondersteunen
4.2 Gepersonaliseerd leren en flexibele leerpaden
4.3 Ondersteuning bij taal, schrijven, spreken en academische vaardigheden
4.4 Vroege indentificatie en ondersteuningsnoden
4.5 Administratieve en cognitieve belasting en belasting verminderen

3 vragen voor elke leerling:

Autonomie:
Wat kunnen ze alleen?
Wat moeten ze alleen kunnen?

Betrokkenheid:
Welke hulp is nodig?

Competentiegevoel:
Wat moet en kan lukken?

4.1 toegankelijkheid en participatie ondersteunen

Voorbeelden:
- Tekst naar spraak & spraak naar tekst
- Leesondersteuning en tekstpersonalisatie
- Vereenvoudiging, samenvatten, verklaren
- Ondertiteling
- Vertalen
- Schermlezers, beeldbeschrijving, …

Voorleesstemmen

Eleven Labs

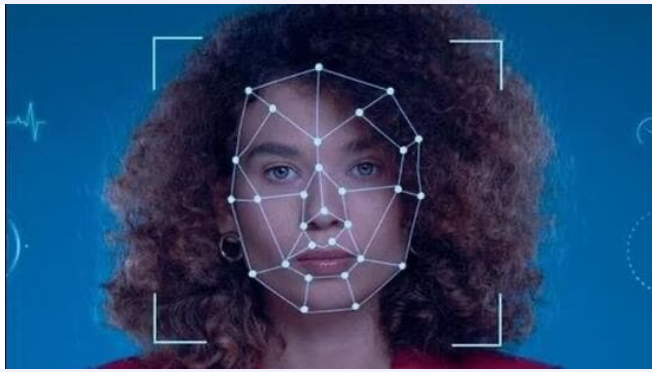

Lees- en schrijftherapie?

Griefbots and the AI Afterlife: How Artificial Intelligence Is Helping People 'Talk to the Dead

MKS June 16, 2025

The Anatomy of a Deepfake Voice Phishing Attack: How AI-Generated Voices Are Powering the Next Wave of Scams

Discover how AI voice deepfake vishing exploits trust, drains millions, and learn practical steps to detect and stop voice-based scams.

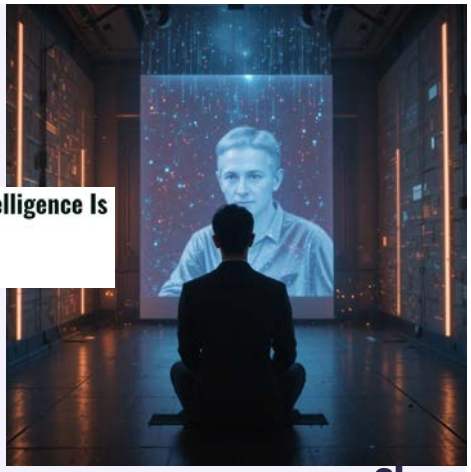

Ja maar

LEESPROBLEMEN EN DYSLEXIE

Voorleessoftware? Afschaffen!

9 november 2021 erik

Koptelefoons voor kinderen met ADHD? Voorleessoftware bij dyslexie? De hulp voor kinderen met een leerstoornis hebben geen tot zelfs een negatief effect op hun leerprestaties, zo concludeert VUB-professor Wim Van den Broeck uit eigen onderzoek. De krant *Het Nieuwsblad* schrijft er hier over.

Voor wie dat een verrassing vindt: voorleessoftware leest voor, meer doet hij niet. Voorleessoftware neemt het decodeerwerk – het omzetten van tekens in klanken – over. Dát deel van het lezen hoeft een kind met voorleessoftware dus niet meer zelf te doen. En dus hoeft het er ook niet meer beter in te worden. Daarom staat voorleessoftware aanbevelen in de praktijk gelijk aan de handdoek in de ring gooien. Hoe zou een kind uitgerekend daarvan leren lezen?

Leeshulp?

TEKST **WEBDESIGN** GEPUBLICEERD OP **20-12-2013** GEWIJZIGD OP **24-03-2017**

Het gebruik van voorleessoftware kan nadelige effecten hebben op de leesontwikkeling van dyslectische leerlingen. Dat ontdekten onderzoekers Eva Staels en Wim van den Broeck van de Vrije Universiteit Brussel.

In hun studie volgden de onderzoekers de vooruitgang van 65 zwakke lezers uit het vierde en vijfde leerjaar in Vlaanderen. Ze verdeelden de kinderen in twee groepen. De ene groep leerde nieuwe woorden niet alleen uit teksten, maar ook met ondersteuning van voorleessoftware. De andere groep leerde de woorden alleen door het lezen van teksten.

Opinie Brief van de dag

'We leren kinderen niet meer lezen en schrijven, maar laten ze oppervlakkig invullen en reproduceren'

Bart Ipers uit Zoutleeuw heeft meer dan drie decennia ervaring in het onderwijs.

'Te veel kinderen krijgen label dyslexie terwijl dat gevolg is van slecht onderwijs'

"Kortom: is voorleessoftware beter dan helemaal niets lezen? Ja, uiteraard, ze kan een **mooie aanvuller** zijn. Net zoals digitaal ingebouwde spellingscontrole interessant is, maar het spellingsonderwijs niet vervangt, zo is voorleessoftware niet beter of gelijkwaardig aan zelf actief teksten lezen. Leerlingen minder met lezen confronteren, is dus om problemen vragen."

'Voorleessoftware nadelig voor leerlingen met dyslexie'

27 november 2013 om 11:06

Delen

SPECIALIST

Voorleessoftware in de klas: wie heeft er baat bij en wanneer?

"Ook leerlingen met dyslexie confronteer je best met lezen"

Jordi Casteleyn, docent Vakdidactiek Nederlands, UAntwerpen

"Vergeet hierbij spelling en schrijfvaardigheid niet, en compenseer eventueel met voorleessoftware of **luisterboeken** zodat ze wel voldoende woordenschat opdoen. Evalueer regelmatig met de zorgcoördinator en het CLB of de voorleessoftware nog nodig is."

"Voorleessoftware kan kinderen die Nederlands leren, ondersteunen"

Kirsten Schraeyen, onderzoeker Taaltraiectenproject en Les in Lezen, Thomas More

"Ik check zelf de uitspraak van Engelse woorden met voorleessoftware"

Jo Tondeur, onderwijstechnoloog, VUB

Stephen Hawking

- Stem werd deel van zijn identiteit
- Gemaakt door Dennis Klatt 1979 met als naam Perfect Paul

➔Menselijke basisstem

➔Wou geen nieuwe stem

➔Delen van ideeën

4.2 Gepersonaliseerd leren en flexibele leerpaden

Voorbeelden:

- Genereren oefenvormen
- Samenvatten
- Feedback op maat
- Leerpaden en aanbevelingen
- Multisensorieel maken leermiddelen

4.3 Ondersteuning bij taal, schrijven, spreken en academische vaardigheden

Voorbeelden:

- Vereenvoudigen taal
- Dicteerfunctie
- Van geschreven tekst naar getypte tekst
- Toon, pragmatiek en emotie in tekst herkennen
- Ondersteuning presentatievaardigheden

4.4 Vroege indentificatie en ondersteuningsnoden

Voorbeelden

- Engagementopvolging
- Leerprogressie opvolgen
- Voorspellen academisch risico

4.5 Administratieve en cognitieve belasting en belasting verminderen

Voorbeelden:

- Samenvatten communicatie
- Opstellen todo’s
- Plannen
- Instructies beter begrijpen
- Samenwerken faciliteren

Prompts met impact

Haal uit dit document de belangrijkste woordenschat eruit. Structureer ze in thema's en voorzie bij elk woord de definitie. Voorzie meteen de Engelse vertaling erbij.

(Maak een flashcard-app om deze woordenschat te oefenen)

= actieve verwerking mogelijk maken

Prompts met impact

- Kies je favoriete AI
- Prompten vertrekt steeds vanuit een doel
- Gewoon een antwoord nodig? Gebruik dan een zoekmachine.
- Elke AI werkt anders en heeft specialiteiten. Probeer dezelfde promt in verschillende tools en merk het verschil.

Prompts met impact

Haal de tekst uit deze foto's. Structureer met de nodige stijlen en koppen.

= digitaal toegankelijk maken van papieren documenten

Prompts met impact

Geef op basis van deze tekst/dit bestand een oefenexamen waarbij je alle vragen oplost. Voorzie een webapp waar je deze vragen en antwoorden kan zien.

Haal alle inhoud uit de tekst/het document.

= verwerkingsvormen aanbieden

Prompts met impact

Ik ga zo meteen op basis van deze tekst/dit bestand enkele minuten vertellen. Analyseer wat ik zeg en geef aan waar ik foute informatie heb gegeven, alsook welke info ik nog had kunnen toevoegen. Gebruik enkel de informatie die je kan vinden in de tekst/het document in bijlage.

= Mondelinge vaardigheden trainen.

Prompts met impact

Kan je me zeggen welke kleur de draden hebben die je ziet op deze foto? (in de les elektriciteit)

= Kleurenblindheid compenseren.

Prompts met impact

Vorm dit schema om naar een digitale interactieve webapp. Zorg voor verschillende oefenvormen:
1. Verbergen van elementen door erop te klikken.
2. Drag-and-drop, waarbij je het schema als een puzzel opnieuw moet opbouwen.
3. Een versie waarbij je elementen kan highlighten door erop te klikken.

= Digitools maken, digital versie leermiddelen

Prompts met impact

Lees de opdracht die je kan vinden in het document in bijlage. Help me deze opdracht uit te voeren. Stel me vragen waarop ik moet antwoorden. Doe het vraag per vraag en maak nadien een aangepaste versie van het document waarbij je de vragen met mijn antwoorden combineerd. Stel bijvragen waar nodig.

= schrijftolk

Prompts met impact

Lees dit artikel. Stel me 10 vragen rond dit artikel dat ik geschreven heb. Transcribeer mijn antwoorden en vorm ze nadien om naar een Q&A.

= actief feedback vragen op eigen leermiddelen

Prompts met impact

Ik kreeg deze feedback van mijn leerkracht [Kleef feedback]. Dit was op basis van dit document [bron].

Vorm de feedback om naar een actieplan en help me te structureren aan welke onderdelen ik best aanpassingen doe. Geef ook al suggesties naar mogelijke verbeteringen. Pas niet rechtstreeks in het document aan zodat alle aanpassingen nog moeten gebeuren.

Prompts met impact

Maak een infographic en boekcover die past bij dit artikel. [Voeg artikel toe]

Prompts met impact

Vorm deze handgeschreven notities om naar getypte tekst. Maak gebruik van stijlen.

[voeg foto van notities toe]

Beste manier om vergaderingen te transcriberen

1. Rechtstreeks in de app zelf -> voorbeeld teams-meeting -> Voorbeeld = fireflies.ai (deels gratis, deels betalend)
2. Start tijdens de vergadering een audio-opname. Vraag aan AI om deze om te vormen naar tekst en een verslag
3. Transcriberen aanzetten tijdens meeting en nadien transcript aan AI bezorgen

Dyslexie en AI

1. Gebruik voorleessoftware
2. Gebruik dicteerfuncties
3. Leer studeren en ondervragen met AI
4. Gebruik tekstsuggesties, samenvatten en bevragen.
5. Gebruik AI voor het toegankelijk maken van papieren documenten of afbeeldingen die tekst bevatten en dus niet voorleesbaar zijn.

Welke beleidskaders zijn er?

Internationale en Europese beleidskaders benadrukken het belang van ethiek, menselijke supervisie en gelijkheid, en de EU AI Act introduceert bindende verplichtingen voor hoog-risico educatieve AI-systemen. In Vlaanderen zijn concrete regelgeving en instrumenten voor hoger onderwijs beperkt.

Nu: focus op academische integriteit en verantwoord gebruik, maar besteedt minder aandacht aan gelijkheid, toegankelijkheid en bias
Toekomst: proactieve strategieën die ongelijke toegang, discriminatierisico's en de behoeften van studenten met specifieke noden expliciet aanpakken.

Beleidskaders

Internationale beleidskaders

- VN-verdrag
- UNESCO Beijing Consensus on Artificial Intelligence and Education

Europese Beleidskaders

- Digital Education Action Plan 2021-2027
- EU AI Act
- EU Ethical Guidelines on AI and Data for Educators

Vlaamse Beleidskaders

- Visietekst Verantwoord AI in het Vlaamse Onderwijs
- Protocol ten gunste van personen met een handicap

VN-verdrage inzake de rechten van personen met een handicap

definieert toegang tot ondersteunende technologie als een fundamenteel recht. Het verdrag verplicht overheden om de beschikbaarheid en het gebruik van nieuwe technologieën te promoten om inclusie in alle levensdomeinen te bevorderen (artikel 4).

Daarnaast vereist het verdrag dat overheden ondersteuning en redelijke aanpassingen voorzien om inclusief onderwijs mogelijk te maken, met inbegrip van toegang tot hulpmiddelen

(artikel 24) .

(UN, 2006)

UNESCO Beijing Consensus on Artificial Intelligence and Education

Ziet AI expliciet als een middel om inclusie, gelijkheid en mensenrechten te bevorderen, en niet enkel om efficiëntie of automatisering te verhogen.

De voordelen van AI zijn slechts realiseerbaar als onderwijssystemen studenten beschermen tegen discriminatie, menselijke controle over geautomatiseerde systemen garanderen en actief monitoren of technologische innovatie bestaande ongelijkheden vergroot.

(UNESCO, Bejing Consensus on Artificial Intelligence in Education, 2019)

De Digital Education Action Plan 2021–2027

1. Internettoegang
2. Scholen klaar maken voor digitalisering
3. Digitaal verantwoorde tools en skills
4. Europa-breed platform voor digitaal hoger onderwijs (Erasmus +)
5. STEM stimuleren
6. Coderen stimuleren (EU Code Week)
7. Sensibiliserings campagne rond o.a. veiligheid
8. Afname gender-gap

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS

The way forward:

The way forward:

De EU AI Act

Bevat juridisch bindende vereisten voor AI-tools binnen onderwijsbeoordeling, monitoring en besluitvorming.

De AI Act classificeert veel educatieve AI-systemen, vooral AI-toepassingen die gebruikt worden voor studentenbeoordeling, beslissingen omtrent inschrijving en profilering van studenten, als hoog risico.

(EU, The EU AI Act, 2024)

2024/1689

VERORDENING (EU) 2024/1689 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

EU Ethical Guidelines on AI and Data for Educators

biedt praktische handvatten voor het verantwoord gebruik van AI.

Het bevat vragen die lectoren en begeleiders kunnen stellen over transparantie, bias en privacy ter ondersteuning van ethisch beleid en praktijk.

Daarnaast zit er een zelfevaluatietool in.

(EU, Ethical Guidelines on the Use of Artificial Intelligence (AI) and Data in Teaching and Learning for Educators, 2022)

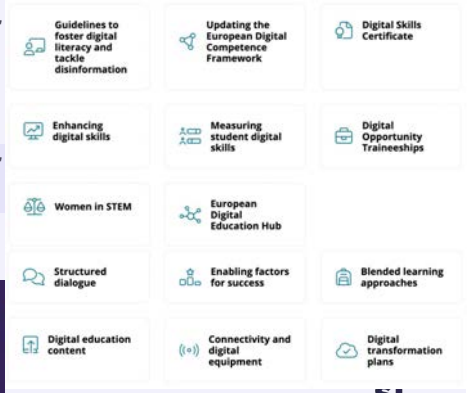

DigCompEdu | Europees Raamwerk voor de Digitale Competenties van Leerkrachten

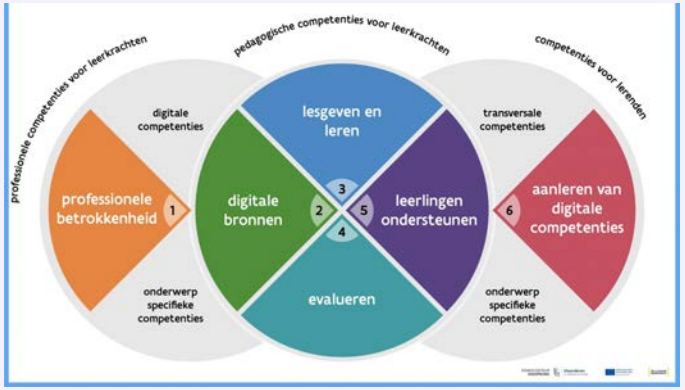

Het Protocol ten gunste van personen met een handicap

- Focus op redelijke aanpassingen met maatregelen die drempels neutraliseren, gelijke en autonome participatie mogelijk maken en afgestemd zijn op individuele noden.
- Redelijke aanpassingen kunnen enkel geweigerd worden wanneer ze een onevenredige belasting vormen voor de instelling.
- In die zin is het recht op hulpmiddelen, waaronder AI-gedreven tools, gegarandeerd in Vlaamse hoger onderwijs instellingen.

(Vlaamse Regering, Protocol tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeen-schapscommissie ten gunste , 2007)

https://www.unia.be/nl/rechtspraak-alternatieven/onderhandelde-oplossingen/spellingscorrector-voor-dyslectische-en-dysorthografische-student

Visietekst Verantwoord AI in het Vlaamse onderwijs

= ethisch en pedagogisch kader.

- AI moet het leren en de lesgeven versterken in plaats van vervangen,
- menselijke supervisie, transparantie en gelijkheid niet onderhandelbaar zijn en dat het versterken van ongelijkheden in AI-gebruik vermeden moet worden.
- investeren in digitale geletterdheid en professionalisering, en veilige, transparante en eerlijke implementatie van tools te garanderen.

(EU, The EU AI Act, 2024) (Digisprong & Kenniscentrum Data & Maatschappij, 2023)

Specifiek beleid per instelling

- KU Leuven, Verantwoord gebruik van generatieve artificiële intelligentie: een universiteits-breed AI-beleid met specifieke richtlijnen voor studenten, onderwijspersoneel, ATP en onderzoekers (KU Leuven, 2025)
- VUB, Verantwoord gebruik van generatieve AI: Richtlijnen voor studenten: een formeel studentenreglement en specifieke richtlijnen op faculteitsniveau (VUB, 2025)
- UCLL, Beleidskader GenAI: een kader met richtlijnen voor studenten en lectoren (UCLL, 2025)

AI als uitdaging voor inclusie in het hoger onderwijs

5.1 Voorkom dat AI bestaande ongelijkheden tussen de studenten vergroot

5.2 Detecteer en beperk bias in AI-ondersteunde evaluatie en studentenondersteuning

5.3 Bescherm studentdata in alle AI-tools en –praktijken

5.4 Beoordeel en beperk de ecologische voetafdruk van AI-gebruik in onderwijs

5.1 Voorkom dat AI bestaande ongelijkheden tussen de studenten vergroot

Socio-economische status | Functionele beperkingen | Taal | Gender

- instellingslicenties voor AI-tools en gedeelde infrastructuur, zoals computerlokalen, up-to-date toestellen en betrouwbare campus-wifi.
- Integreer AI-toegang in het toegankelijkheids- en universal design beleid, met inbegrip van het testen van compatibiliteit met andere hulpmiddelen.
- Behoud sterke menselijke academische ondersteuningsdiensten, zoals coaching, schrijfcentra en studentenbegeleiding.
- Monitor patronen van AI-gebruik en toegankelijkheidsdrempels bij verschillende studentengroepen via studentenfeedback beschikbare data in software programma’

5.2 Detecteer en beperk bias in AI-ondersteunde evaluatie en studentenondersteuning

Hoe zorgen we ervoor dat we zeker zijn dat diversiteit geen nadelig effect heeft?

- Zorg voor menselijke supervisie bij AI-ondersteunde feedback, evaluatie of risicovoorspellingen.
- Selecteer AI-tools die transparant zijn over trainingsdata en gekende biases.
- Voer regelmatige biastesten uit over gender, taalachtergrond, socio-economische status en functiebeperkingen en voorzie kanaal voor meldingen.
- Voorzie vorming biased outputs te herkennen
- Bescherm studentenrechten via opt-out bij AI-gebaseerde evaluatie en garandeer het recht om een menselijke herziening te krijgen.
- Geef prioriteit aan tools met sterke meertalige ondersteuning.

Impact hulpmiddelen

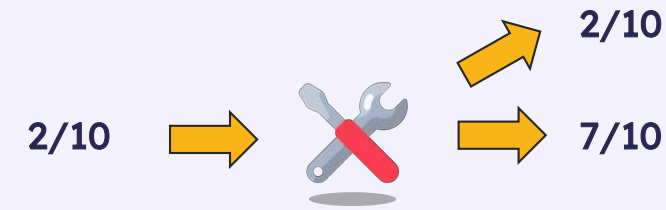

5.3 Bescherm studentdata in alle AI-tools en –praktijken

- Evalueer gegevensbescherming protocollen vooraleer te implementeren.
- Gebruik enkel AI-systemen met duidelijke documentatie
- Voorzie instellingslicenties voor privacy-conforme AI-tools
- Minimaliseer studentdata en anonimiseer waar mogelijk.
- Bied verplichte training rond gegevensbescherming en privacyrisico's aan
- Communiceer helder over datagebruik, studentenrechten en opt-out opties.
- Kies voor niet-AI-oplossingen wanneer AI geen duidelijke meerwaarde biedt.
- Voorzie eenvoudige meldkanalen en voer regelmatige audits uit.

Welke hulp schakel je in?

Menselijke hulp

= netwerk opbouwen

Gevaar: in de plaats doen

Hulpmiddel

= tools gebruiken

Gevaar: niet verder dan antwoord kijken

5.4 Beoordeel en beperk de ecologische voetafdruk van AI-gebruik in onderwijs

- Selecteer AI-leveranciers die open zijn over energieverbruik en milieu-impact.
- Neem duurzaamheidscriteria op in AI-aankoopbeleid
- Moedig duurzame digitale praktijken aan, beperkt onnodig AI-gebruik
- Centraliseer AI-diensten via instellingsbrede licenties om afhankelijkheid van meerdere ad-hoc tools te vermijden.
- Evalueer AI-systemen regelmatig en stop het gebruik van systemen die leren, inclusie of efficiëntie niet aantoonbaar verbeteren.

AI versus AI

5.4 Beoordeel en beperk de ecologische voetafdruk van AI-gebruik in onderwijs

AI kan inclusief onderwijs versterken, maar dat gebeurt niet automatisch. Ongelijke toegang, biased outputs, onduidelijke datapraktijken en de substantiële ecologische voetafdruk van grote AI-systemen kunnen ondervertegenwoordigde groepen onevenredig treffen, vooral studenten met beperkte middelen, studenten die in minderheidstalen studeren en studenten met functiontiebeperkingen.

HoI moeten AI-implementatie benaderen als een management- en inclusievraagstuk, niet enkel als een technologische keuze. Dit vergt gelijke toegang via instellingsvoorzieningen en infrastructuur, het verankeren van toegankelijkheid en universal design in selecteren en aankopen van AI tools, en het behouden van sterke menselijke ondersteuningsstructuren naast AI. Instellingen moeten tools ook beoordelen op bias, privacy- en gegevensbescherming audits uitvoeren en heldere richtlijnen en training voorzien voor personeel en studenten. Monitoring van effecten op verschillende studentengroepen en het selecteren van ecologisch verantwoorde technologieën zijn essentieel om te voorkomen dat AI ongelijkheden verdiept of bredere institutionele doelen ondermijnt. AI als uitdaging herkennen moet AI-gebruik niet ontmoedigen, maar ervoor zorgen dat beleid en praktijk aanwezig zijn om risico's te beheersen en inclusie te versterken.

Aanbevelingen

6.1
Beleidsmakers

6.2
Lesgevers

6.3
Studentenbegeleiders

Kenmerken goede vorming

- **Kort en rolgericht:** Werk met een basismodule voor iedereen en korte modules per rol. Vermijd één grote sessie voor alle doelgroepen.
- **Productgericht:** Zorg ervoor dat elke sessie eindigt met een bruikbaar product, bijvoorbeeld een sjabloon, checklist, voorbeeldtekst of werkafspraak.
- **Inclusie als vaste toets:** Neem inclusie mee in elke oefening via vaste vragen: voor wie werkt dit, wie kan uitgesloten worden, welke aannames spelen mee, welke alternatieve route is er.
- **Werk met eigen materiaal:** Gebruik opdrachten, procedureteksten, emails, casussen en tools uit de eigen instelling, opleiding of dienst
- **Voorzie opvolging en vertaling naar de opleiding:** Maak ruimte voor communities of practice en peer learning zodat collega's en studenten praktijken kunnen delen, contextualiseren, testen, bijsturen.
- **Gebruik vorming als signaalbron:** Bundel vragen en knelpunten uit vormingen om beleid, communicatie en toolkeuzes te verbeteren.

Valkuilen vorming

- Te toolgericht
- Eén sessie voor iedereen
- Geen opvolging
- Onvoldoende vertaalslag
- Niet concreet genoeg

AI als hefboom voor inclusie

binnen het hoger onderwijs

Bedankt voor uw aandacht!